

ชื่อเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย : บทสำรวจสถานะความรู้

นักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณี บัวเล็ก

บทคัดย่อ

การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่ผ่านมามีเริ่มต้นจากการศึกษาแบบไม่ได้ใช้ทฤษฎี โดยนักประวัติศาสตร์ ต่อมาวิชานี้ได้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการสาขาอื่นๆ การศึกษาจึงเป็นการใช้ทฤษฎีมากขึ้น ในช่วงระยะทศวรรษ 2490 ถึงสิ้นสุดปี 2540 แนวทางการศึกษาสาขาวิชานี้ มี 8 แนวทางด้วยกันคือ 1. การศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ของนักประวัติศาสตร์ 2. การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีความขัดแย้ง 3. การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีวิถีการผลิตแบบบอเชียว 4. การศึกษาเพื่อหาคักยภาพในสังคม 5. การศึกษาโดยการใช้ทฤษฎีนีโอคลาสสิก 6. การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพึ่งพิง 7. การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบผสม และ 8. การศึกษาแนวนิยมหรือนักหนังสือพิมพ์ การศึกษาทั้ง 8 แนวทางนี้เกิดขึ้นตามสภาพเงื่อนไขของสังคม แนวทฤษฎีนีโอคลาสสิกและทฤษฎีความขัดแย้งมีบทบาทมากในระยะแรก แนวทฤษฎีความขัดแย้งมีนักวิชาการฝ่ายซ้ายและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนำมาใช้วิเคราะห์สังคมและเผยแพร่ผลงานเข้าไปในกลุ่มปัญญาชนที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตามแนววิเคราะห์สังคมไทยแนวนี้ถูกท้าทายและหมดบทบาทไป เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยล่มสลาย ในทศวรรษ 2520 เป็นต้นมาได้มีคำถามใหม่ๆในการวิเคราะห์สังคมแทนคำถามเดิมเรื่องความอ่อนแอของสังคมไทย คำถามใหม่ๆ และความซับซ้อนของสังคมไทยที่มีมากขึ้นจึงมีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลาย ทฤษฎีและคำถามใหม่ๆ ล้วนเกิดจากความพยายามจะสวนกระแสกับทุนนิยมโลก ที่เข้าสู่สังคมไทยอย่างมากในขณะนั้น

ในด้านเนื้อหาการค้นคว้าประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อสำรวจเป็น 10 หัวข้อ ได้แก่ระบบเศรษฐกิจ การค้า การผลิต การเงินและการคลัง ชนชั้นทางเศรษฐกิจ องค์กรทางเศรษฐกิจและเครือข่ายทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ของรัฐกับเศรษฐกิจ ความคิดและวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ ชีวประวัตินักธุรกิจและบริษัทธุรกิจ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจท้องถิ่น จากการสำรวจพบว่างานที่มีการค้นคว้าอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่เป็น

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทประวัติศาสตร์และเนื้อหาจะกระจุกตัวอยู่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในลักษณะโครงสร้างพัฒนาการในช่วงหลัง พ.ศ.2475 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังที่มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีการศึกษาน้อยในบางหัวข้อเช่น องค์กรทางเศรษฐกิจ บริษัทต่างประเทศที่ลงทุนในไทย วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจและแนวคิดทางเศรษฐกิจแทบไม่มีการศึกษาเลย

การศึกษาในระยะต่อไปควรให้ความสนใจกับการศึกษาทฤษฎีในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ โครงสร้างพัฒนาการของเศรษฐกิจ ปัญหาการพัฒนาการเศรษฐกิจของสังคมไทย การลงทุนของบริษัทต่างประเทศ สภาพชีวิตของเกษตรกรและกรรมกรที่เข้าร่วมและเป็นผู้เสียเปรียบในกระบวนการพัฒนาให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตทางธุรกิจของกลุ่มเศรษฐกิจทุกกลุ่มให้มากขึ้น เพื่อให้เข้าใจพัฒนาการภายในของกลุ่มเหล่านั้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในพัฒนาการเศรษฐกิจของไทยอย่างแท้จริง

Research title : The Study of Thai Economic History : A Survey on The State of Knowledge

Researcher : Assistant Professor Punnee Bualek

Abstract

The study of Thai economic history began with non theoretical approach among historians. When scholars from other fields paid attention in it, theories were used to study in. From 2490's to 2440 B.C, there were 8 approaches used in studying. There were 1) analytical description 2) conflict theory 3) Asiatic Mode of Production 4) searching for the potential of Thai society 5) Neo - classic economic theory 6) dependency theory 7) mixed - type of political economy and 8) popular approach. All of them emerged in accordance with the socio political condition of society. Neo - classic economic theory and conflict theory played an important role at the beginning. Leftist academics and the Communist Party of Thailand used conflict theory to analyze Thai society and their studies were disseminated among intellectual groups in universities later on. The analysis of Thai society with this approach, however, was challenged and faded out when the Communist Party of Thailand collapsed. Since B.E. 2520's the new questions about Thai society were raised in place of the old one asking about the weakness of Thai society. The new question and increasing complexity of Thai society brought the use of various theories. They were resulted of an endeavour to counter the influx of the world capitalism into Thai society.

According to the survey of the works about economic history, the study categorized them into 10 : economic system, commerce, production, finance, economic class business organization and economic networks, the relationship between state and economy, thought and economic culture, biography of business men and business companies, and local economy. The study found that serious

works came from the master degree thesis of students in history filed. However, the timing of subjects was limited between King Rama 4 and WW II History of economy in the area of economic structure after 2475 B.E. especially after the proclamation of the Nation Economic and Social Development Plan was not as extensively studied as economic organizations of foreign companies in Thailand, culture and thought of economy.

Furthermore studies should be more focussed on theoretical about the analysis of history of economy, the structure of economic development, problems of economy in Thai society, the investment of foreign companies, lives of the disadvantage farmers and labours taking part in development process. In addition, it's necessary to study increasingly in economic culture of all groups in order to understand internal process of them. Such studies will result in real understanding of the economic development.